

Disciplinárna zodpovednosť ustanoveného obhajcu (autor: Mgr. Tomáš Čík, advokátsky koncipient)

Úvod

V nasledujúcom príspevku sa pokúsime naším recipientom na reálnom prípade z advokátskeho prostredia priblížiť problematiku ex offo obhajoby, s dôrazom na eventúálnu disciplinárnu zodpovednosť ustanoveného obhajcu v súvislosti s výkonom jeho obhajobnej činnosti.

I.

Skutkový stav

V predmetnej trestnej veci sa viedlo trestné stíhanie voči obvinenému, ktorý bol stíhaný na slobode, pričom v čase vydania meritórneho rozhodnutia súdu prvého stupňa bol umiestnený v ústave na výkon trestu odňatia slobody v Rakúskej republike. S prihliadnutím na uvedené súd vzhliadol u obvineného dôvody povinnej obhajoby, o dôsledku čoho mu (aj s poukazom na absenciu zvolenia si obhajcu na plnú moc v súdom ustanovenej lehote) ustanovil obhajcu z radov advokátov. Práve táto okolnosť bola jadrom vznikajúceho problému.

Obvinený bol v danom trestnom procese uznaný vinným z trestného činu ohrozovania pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „TZ“), a to mimo štandardného rámca trestného konania – formou trestného rozkazu, ktorým mu bol uložený trest odňatia slobody s podmieneným odkladom výkonu trestu spolu so zákazom činnosti viesť motorové vozidlá akéhokoľvek druhu. Obvinený identifikované rozhodnutie v celom obsahu akceptoval a nezamýšľal voči nemu podať riadny opravný prostriedok (keďže počas prípravného konania nepopieral spáchanie skutku a tiež s poukazom na skutočnosť, že k uplynutiu skúšobnej doby podmieneného odsúdenia ako aj k uplynutiu zákazu činnosti malo dôjsť krátko po vykonaní trestu, ktorý si obvinený odpykával v Rakúskej republike). V tejto súvislosti dodávame, že obvinený sa preto dôvodne domnieval, že dané rozhodnutie trestného súdu nadobudne právoplatnosť a vykonateľnosť ihneď po uplynutí zákonnej lehoty na podanie odporu. Avšak obhajca, ktorý bol obvinenému ustanovený podal z opatrnosti voči trestnému rozkazu odpor (bez toho, aby sa vopred poradil so svojím klientom). Súd, ako aj ustanovený obhajca žiadnym spôsobom obvineného neinformovali o tejto skutočnosti, čo malo kardinálny vplyv na jeho procesné postavenie (nielen) v prejednávanej trestnej veci. Obvinený sa o svojej aktuálnej procesnej situácii dozvedel až v okamihu, keď sa po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody v Rakúskej republike vrátil späť na Slovensko, kde však bol po niekoľkých dňoch príslušníkmi PZ SR obmedzený na osobnej slobode a predvedený pred zákonného sudcu, keďže v zmysle § 73 zákona č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „TP“) bol na neho vydaný príkaz na zatknutie. Obvinený ihneď potom

ako bol oboznámený s aktuálnym stavom prejednávanej veci, vzal podaný odpor výslovným vyhlásením späť, čím daný trestný rozkaz nadobudol podľa § 356 písm. b) TP právoplatnosť a vykonateľnosť dňom späťvzatia odporu (od tohto momentu začala obvinenému plynúť skúšobná doba podmiennečného odsúdenia ako i trest zákazu činnosti). Pre úplnosť dodávame, že obvinený sa po niekoľkých mesiacoch dopustil ďalšieho skutku (napriek uloženému trestu zákazu činnosti opätovne viedol motorové vozidlo), v dôsledku čoho došlo k premene uloženého trestu – obvinenému bol nariadený výkon trestu odňatia slobody so zaradením do prvej nápravno – výchovnej skupiny.

II. Právny stav

Podľa prvej vety § 18 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZoA“) *„Advokát je povinný pri výkone advokácie chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi.“*

Podľa § 18 ods. 2 ZoA *„Advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné. Pritom dbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb.“*

Podľa § 41 ods. 1 TP *„Ustanovený obhajca je povinný obhajobu bez meškania prevziať.“*

Podľa § 44 ods. 1 TP *„Obhajca je povinný poskytovať obvinenému potrebnú právnu pomoc, na obhajovanie jeho záujmov účelne využívať prostriedky a spôsoby obhajoby uvedené v zákone, najmä starať sa o to, aby boli v konaní náležité a včas objasnené skutočnosti, ktoré obvineného zbavujú viny alebo jeho vinu zmierňujú.“*

Autor článku v žiadnom prípade neospravedlňuje dolózne protiprávne konanie obvineného, no považuje za potrebné upriamiť pozornosť na (ne)správnosť a (ne)zákonnosť postupu ustanoveného obhajcu v danej veci, a to prioritne cez prizmu citovaných zákonných ustanovení. Zastávame názor, že advokát svojím postupom porušil stavovské predpisy, keďže pri výkone obhajoby konal v príkrom rozpore so záujmami klienta. Advokát, ako ustanovený obhajca, nekontaktoval svojho klienta za účelom zistenia jeho stanoviska ohľadom ďalšieho postupu v prejednávanej veci. Konanie advokáta nemožno ospravedlniť ani tzv. „neodkladnosťou“ úkonu v podobe podania riadneho opravného prostriedku (na realizáciu ktorého je vymedzený relatívne úzky časový priestor), keďže advokát mal a mohol kontaktovať obvineného v rámci porady s klientom aj dodatočne, avšak tento kontakt absentoval po dobu niekoľkých mesiacov, a to v akejkoľvek forme.

Vyššie identifikovaným postupom ustanovený obhajca poprel kardinálny účel inštitútu povinnej obhajoby, keď namiesto dôslednej ochrany a presadzovania práv i oprávnených záujmov klienta prispel k zhoršeniu jeho procesnej situácie. Svojevoľné podanie odporu viedlo k odkladu právoplatnosti a vykonateľnosti rozhodnutia trestného súdu, a tiež k odkladu plynutia skúšobnej doby, čo v konečnom dôsledku znamenalo, že obvinený pri vedení motorového vozidla (síce v stave núdze) porušil uložený zákaz činnosti,

čím si privodil nepodmienečný trest odňatia slobody. Vo svetle vyššie uvedeného sa konanie ustanoveného obhajcu, ktorý nekonal v súlade s odbornou starostlivosťou (t.j. čestne a svedomito), flagrantne ignoroval záujmy klienta, javí ako rozporné tak s ustanoveniami TP, ako aj s predpismi stavovskej organizácie, začo advokátovi reálne hrozí postih vo forme príslušného disciplinárneho opatrenia podľa § 56 ods. 2 ZoA.

III. Záver

Záverom zdôrazňujeme, že advokáti by sa mali vyvarovať rýdzo formálnemu postupu pri výkone obhajoby. *Vice versa* ustanovený obhajca je povinný dôsledne rešpektovať nielen literu zákona, ale primárne samotný účel obhajoby, ktorým je predovšetkým chrániť a presadzovať záujmy klienta. Jednou z esenciálnych povinností advokáta je bez meškania prevziať obhajobu, ktorá inkorporuje i poradu s klientom, a to v akejkoľvek forme. Je neakceptovateľné, aby sa advokát počas niekoľkých mesiacov od jeho ustanovenia v tej – ktorej veci žiadnym spôsobom neporadil s klientom ako má v danej veci postupovať a pri výkone obhajobnej činnosti sa opomenul zamerať na materiálne jadro práva na obhajobu. V opačnom prípade sa advokát nepochybne dopúšťa disciplinárneho previnenia (za čo mu zo strany stavovskej organizácie hrozí už spomínaná sankcia v podobe disciplinárneho opatrenia), pričom voči daným pochybeniam je (najmä s cieľom pozdvihnúť kredit advokácie a zvýšiť dôveru verejnosti v kvalitu poskytovaných právnych služieb) potrebné ostro vystupovať.